«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բոսթ Կօրալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի գլխոյ թերթին կ'ստորագրէ միշտայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur–Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 234 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 6/18 | 20 ՐԷՊԻ ՈՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315 | 6 ԱՂՍՏՈՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 234

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽԶՈՒՄ

Պուլկարիա օրուան խնդիրն է։ Իր իշխանին յանկնկալս այցն ի «Կայսերական Քաղաք» (Զարիկրատ, ինչպէս կ'ըսեն Պուլկարք), և իր յարաբերութեանց խզումը Աւստրիոյ հետ, նաև ողբալի աղէտը Ռուսճուգի, որուն այնքան դժբախտ Հայեր ալ զոհ գացին, մէկէկ կերպով շահեկան այժմէութիւն մը տուին Պուլկարիոյ գործերուն՝ եօթնեակէ մը ի վեր։

Մեր երեկի Քաղաքականներուն մէջ՝ պուլկար մամուլէն քաղելով ցոյց տուինք թէ պուլկար ազգն ո՛րչափ գոհ է Ֆերտինանտ իշխանին Կ. Պոլիս այցելութենէն։

Մեր այս ասուր թուով նոր նկարագրութիւն մը դրած ենք Ռուսճուգի ողբալի պայթումին վրայ, Բալքանի լրագրերէն քաղելով այս անգամ։

Գալով յարաբերութեանց խզումին, կէս-պաշտօնական պուլկար աղբիւրէ ո՛րքան ալ ջանքեր ըլլան դէպքը մեղմացնելու, շատ խորունկ քաղաքագէտ ըլլալու պէտք չկայ՝ իսկոյն ըմբռնելու համար թէ Վիեննայի դահլիճին նման չըլլալուց, զգուշաւոր, պահպանողական դահլիճի մը կողմէ այսպիսի խզման որոշուած մը ո՛րքան ծանրակշիռ է ներկային, նաև անմիջական ապագային համար։

Մաճառ երգչուհի Աննա Սիմոն սպանման դատէն ծագում առաւ Պուլկարիոյ և Աւստրիոյ վէճը։ Վիեննայի և Բեշթայի լրագիրք Ֆերտինանտ իշխանի և իր մոնրենսըրու շրջանակին դէմ վիրաւորիչ բաներ գրեցին այս դատին առթիւ, երբ թէ իշխանական թիկնապահին՝ Պոյչէվ սիրուհին մէջտեղէն վերցուիլը հաճելի պիտի ըլլայ եղեր։ Ամբաստանեցին նաև դատարանը թէ վերէն տրուած ներշնչման մը հետևելով՝ մեղմացուցիչ պարագաներ գտած է մարդասպանին համար, որպէս զի կախաղան չհանուի։ Պուլկար լրագրերն ալ, փոխադարձաբար, ամբաստանած էին Փիլիպէի աւստրեւմաճառ հիւպատոսն, երբ թէ մարդասպանին ըսած ըլլայ որ կրնայ վերին պաշտպանութեամբ ազատիլ իր ոճիրը քաւելու պարտաւորութենէն։

Փոխադարձաբար զայրացուցիչ այս հրատարակութիւնք ժամանակէ մ'ի վեր գրգռեալ վիճակ մը առաջ բերած էին Սոֆիայի և Վիեննայի միջև։ Ֆերտինանտ իշխան շատ նեղացած էր քանի անգամ Վիեննայէ անցնելուն պաշտօնական ընդունելութիւն չվայելելուն համար Աւստրիոյ Արքունեաց կողմէ։ Թէև Ֆրանց Յովսէփ կայսեր հեռաւոր ազգականութիւն ունի, բայց գրեթէ այն ժամանակէն ի վեր որ իր որդին մկրտեց և Ռուսիոյ հետ հաշտուեցաւ, Ֆերտինանտ իշխան չէր ընդունուած Աւստրիոյ կայսեր ներկայութեան։

Անցեալ ամսուն Ֆերտինանտ իշխան Քոպուրկ կ'գտնուէր, իր նախակին բնավայրն, ուր գերման թղթակիցներ եկան զինք տեսնել։ Անոնց հարցումներուն պատասխանելու հոգն յանձնեց իր վարչապետին։ Մ. Ստոյլով (ինչպէս արդէն պատմեցինք Բիւզանդիոնի մէջ) գանգատեցաւ Լօքալանցայկէրի թղթակցին թէ Աւստրիոյ Արքունիքը կ'ուզէ Ֆերտինանտ իշխանի պարագաներուն վրայ ստուեր ածել՝ մեղսակից ցուցնելով զանոնք Պոյչէվ հարիւրապետին արարքներուն։ «Եւ միթէ, ըսաւ, այս տեսակ գայթակղութիւնք չե՞ն պատահած Վիեննայի մէջ իսկ», ակնարկելով Մէյերլինկի աղէտքին և Ռուտոլֆ իշխանի մահուան պարագաներուն։

Այս կծու դիտողութիւնք Աւստրիոյ հետ խզում մը յառաջ բերելու հաստատ նպատակա՞ւ ըսուած էին։ Լօքալանցայկէր աշխարհ գալէն ի վեր այնքան կարեւոր բան մը չէր գրած որքան պուլկար վարչապետին խօսքերը։ Վիեննայի դահլիճն այն հրատարակութեան մէջ թշնամական դիտում՝ նշմարեց, բայց ի սկզբան փորձեց նահանջի ճամբայ մը ցուցնել Մ. Ստոյլովի, յոյս յայտնելով որ գերման թղթակիցն աղէկ չէր հասկցած իր խօսքերը։ Պալքանեան կէս-պաշտօնական Գործակալութեան միջոցաւ տրուած բացատրութիւնը գոհացուցիչ չերեւցաւ Աւստրիոյ կառավարութեան, որ իր սպառնացած խզումն ի գործ դրաւ։ Բայց որովհետև «անսահման արձակուրդով» մեկնող աւստրեւմաճառ գործակատարին տեղ իր քարտուղար ընթացիկ գործերը պիտի վարէ ի Սոֆիա, դիւանագիտական լեզուով խզումը կատարեալ չէ, և տակաւին յոյս կայ որ եթէ Մ. Ստոյլով հրաժարի, կամ զղջում յայտնէ, միջադէպին անմիջական հետեւանքը դարմանուի։ Բայց ա՛լ տարակոյս չի վերցնիր թէ Վիեննայի դահլիճն առաջուան հաւակնոտ հոգածութիւնը չի տածեր Պալքանեան նորագոյն Պետութեան վրայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷ ԼՈՒՐԵՐ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԳԱՀԻՐԷ, 1/13 օգս. 97

Քիչնէր փաշայի յաղթութեան առաջին լուրերն հասան շաբթուս մէջ։ Անգլեւեգիպտական բանակին 3րդ, 9րդ, 10րդ, և 11րդ վաշտերն, ընդ հրամանատարութեամբ Հընթըր փաշայի, ինն օրուան յառաջխաղացութենէ մը ետք՝ օգոստ. 7ին (Ն. Տ.) Ապու-Համատ հասնելով կատաղի կռիւ մը մղեր են Տէրվիշներուն դէմ ու գրաւեր են Սուտանի ճամբուն վրայ գտնուող այդ կարեւոր դիրքը։ Տակաւին մանրամասնութիւնք չհասան այս ճակատամարտին վրայ. ինչպէս գիտէք, հեռագիր չկայ այն կողմեր։ Հեծեալ սուրհանդակ մը, ամենէն արագ վազքով, հազիւ 48 ժամէն կրնայ հասած ըլլալ Ապու-Համատէ ի Մէրավի (ուր կ'գտնուի Քիչնէր փաշան) լուրը հաղորդելու, ուսկից հեռագրուած է ի Գահիրէ։ Սպարապետն իր բանակետղը կ'պահէ առ այժմ ի Մէրավի, մինչեւ որ Հընթըր փաշան կատարելապէս հաստատուի նորատաց տեղին մէջ, զայն ամրացնելով և ռազմամթերք ու վրաններ փոխադրել տալով։ Այնուհետև, Ապու-Համատ պիտի ըլլայ դէպի Սուտան մղուելիք պատերազմին կեդրոնը։

—Անգլեւեգիպտական բանակին կորուստն այնքան շատ եղած ըլլալու չէ, կ'ըսեն, բաղդատմամբ Տէրվիշներուն որք ցիր ու ցան եղեր են, շատ մը մեռեալ ու վիրաւորեալ թողլով։ Երկու անգլիացի սպաններու մահը կը ծանուցուի սակայն, որ դառն տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ զինուորական շրջանակներու մէջ. ասոնցմէ մէկն է մայոր Սիտնէյ, որ տասը տարիէ հետէ կ'ծառայէր եգիպտական բանակին, տեղակալ-գնդապետի աստիճանով. այդ ամբողջ ժամանակամիջոցին անցուցած էր Սուտանեան սահմանագլուխին վըրայ, իր վաշտին հետ որ սեւամորթներէ կ'բաղկանայ։ Հազիւ 36 տարեկան կար։ Միւսն է հազարապետ Ֆիձ Ճէրըլտ, 25 տարեկան զինուորական մը (անգլ. բանակին մէջ տեղակալի աստիճանով) որ երեք-չորս տարի առաջ Եգիպտոս եկած էր։ Ապու-Համատը գրաւող չորս վաշտերէն մէկն սպիտակամորթ զինուորներէ կ'բաղկանար ու միւսները՝ սեւամորթներէ։ Աւասիկ մինչեւ այս առաւօտ գիտցուած տեղեկութիւններ։ Լոնտոնի թերթերուն թղթակիցներն ինչպէս նաև Ռէօյթէրի թղթակիցն, որք Գահիրէ եկած՝ Քիչնէր փաշային արտօնութեան կը սպասէին, երթալ հետեւելու համար անգլեւեգիպտական բանակին արշաւանքին, քանի մը օր առաջ ճամբայ ելան դէպ ի Տօնկօլա և անկից Մէրավի երթալու։

—Օրլէանի Հանրի իշխանին Հապէշստանէ վերադարձին նուիրուած թղթակցութեան մէջ, զոր Բիւզանդիոն հրատարակած է ցարդ, ըսուած էր թէ Պ. Լէոնթիէվ ռուսական շոգենաւով Կ. Պոլիս կուգայ՝ անկից Օտեսա ուղեւորելու։ Սակայն վերջին վայրկեանին ռուս սպան իր ուղեգիծը փոխելով, իշխանին հետ Մարսիլիա և անկից Բարիզ ուղեւորեցաւ, անոր վկաներէն մէկն ըլլալու համար, Ալպէրթոնէ զօրավարին հետ ունենալիք մենամարտին մէջ։ Բարիզէ՝ աւելի ետքն ճեպընթացով պիտի գայ մայրաքաղաքս։ Եգիպտոսի եւրոպական թերթերը, մանաւանդ իտալականները, կ'շարունակեն զբաղիլ Ֆիլօսօֆ իշխան-թղթակցին յարուցած միջադէպերովն և կ'արտատպեն անոր վերաբերող ամէն կարեւոր տեղեկութիւն ու յօդուած զոր կ'բերէ եւրոպական Սուրհանդակը։ Թատերախաղը հիմայ Բարիզ փոխադրուած է, ուր կ'գտնուին իշխանն ու Պ. Լէոնթիէվ, և այս տեղէն նոր ու շահեկան բան մը չէք սպասեր այլ եւս։

—Թօռիթինէ տեղ Պուտալօյէի վէպերն յիշեցնող խորհրդաւոր ոճիր մը երեւան ելաւ 8—10 օր առաջ որ բաւական յոգնեցուց ոստիկանութիւնն և հետաքրքրեց հասարակութիւնը։ Աղեքսանդրիայէ նոր եկող աղամանդի վաճառականի մը դիակը գտնուեցաւ Գահիրէի կեդրոն թաղերէն մէկուն մէջ, իր բնակած «կահաւորեալ տան» խուցին մահճակալին տակէն. մարմինը նեխիլ սկսած էր, 48 ժամէ ի վեր խեղդուած և հոն ձգուած ըլլալով։ Առաջին կասկածները ծանրացան տանտիրուհւոյն, որ խուլացի կին մ'է, և անոր տարփածուին վրայ որ գարեջրատուն մը կ'բանեցնէ. ասոնք բացարձակապէս ուրացան. քանի մը տեղացիներ ալ բռնուած էին, բայց ոճիրին բուն հեղինակը կամ հեղինակները չէին գտնուեր։ Երէկ իրիկուն միայն իմացուեցաւ թէ Աղեքսանդրիայէ Մալթա գացող երկու Սէֆէրեացիներ, որք կ'փնտռուէին եգիպտական ոստիկանութեան կողմէ, շոգենաւէն ելնելու ատեննին ճանչցուեր ու հսկողութեան տակ առնուեր են։ Սրբական ձեւակերպութիւնները կատարուելէ ետք՝ Գահիրէ պիտի բերուին։ Հաւանական կ'կարծուի որ բուն ոճիրը գործողներն անոնք եղած ըլլան, խուլացի կնոջ ու տարփածուին մեղսակցութեամբ որոց դարակէն 100 նաբօլէոն գտնուեր են,—միակ դրամը զոր կ'գործածէր խեղդուած Ալճերիացին։ Այս կասկածն հաստատող ուրիշ պարագաներ ալ կան։

—Անցեալները Պոլսոյ թերթերուն մէջ կ'կարդայինք թէ Ղալաթիոյ քարափին վրայ մարդ մը արեւազարկ գետին ինկեր է։ Եւրոպայի մայրաքաղաքներէն ալ տասնեակ լուրեր հասան եւ այսօր ալ Լոնտոնի սուրհանդակը կ'հաղորդէ թէ բրիտանական ոստանին մէջ տագնապալի ու ննջացուցիչ տաք մը կ'տիրէ։ Եթէ ջերմութեան աստիճանի մասին մրցում մը կատարել ուզուէր, ապահովապէս Գահիրէ ու Աղեքսանդրիա պիտի չշահէին մրցանակն, այս երկու քաղաքներ իրենց աւանդական տաքութեան համբաւը միայն կ'պահեն այլեւս, իրականութեան մէջ բարեխառն ու շատ հաճելի դարձած ըլլալով իրենց կլիման. յուլիսն ալ անցաւ, և միջօրէի արեւին տակ կարելի է պտըտիլ՝ առանց բնաւ նեղուելու. իսկ գիշերները, պարզապէս հիանալի են իրենց զովութեամբ ու գեղեցկութեամբ։

—Մր. Ռընէլ Ռօտ, որ Հապէշստան ղրկուած անգլիական պատուիրակութեան գլուխը կ'գտնուէր և ի դարձին Լոնտոն գացած էր, յառաջիկայ կիրակի Գահիրէ կ'հասնի անգլ. դիւանագիտական գործակատարի պաշտօնը փոխադարձաբար վարելու ի բացակայութեան Լորտ Քրոմէրի որ արձակուրդով Սկովտիա կ'գտնուի այս պահուս.

ԳԱՄԷՐ

ԼՈՒՐԵՐ ԴԱՐԴԱՆԷԼԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԴԱՐԴԱՆԷԼ, 23 Յլս. 97

Այս տարի բաղդատմամբ նախորդներուն, շատ մեղմ կերպով անցաւ ձմեռն։ Հազիւ մի քանի անգամ ձիւն ունեցանք, ա՛յն ալ ոչ այնքան առատ։ Ասոր պատճառաւ է, որ այսօր ձիւնն և սառոյցն անհաւատալի կերպով սուղ են. ո՛չ Դարդանէլի և ո՛չ ալ շրջակայ գիւղերու հորերու մէջ չգտնուելուն համար, ի հարկին Պոլսէ կը բերուի որով քաշը կ'նստի պաղպաղակավաճառներուն $1\frac{1}{2}$—2 ղրշի, որ Դարդանէլի համար շատ տարօրինակ է. այս տարի Դարդանէլցիք դժբախտաբար կ'զրկուին պաղպաղակի զովացուցիչ հաճոյքէն ու համէն, այս տաք օրերուն, (ըստ իս աւելի լաւ եղաւ զրկուելնին, զի ուրիշ տարիներ շատ աժան ըլլալով, չափազանց կ'ուտէին և շատ մը հիւանդութեանց կ'ենթարկուէին)։ Այս տարի կարծես երկնից սահանքները բացուած են, զի ամէն կողմէ անձրև, հեղեղի եւ ողողմանց աղէտալի հետեւանքին համար գանգատներ կան։ Դարդանէլ գարունն յորդառատ անձրեւներով սկսաւ ու անձրեւներով վերջացաւ՝ անոնց ազդեցութիւնն ամառուան ալ դպաւ, որովհետև այս ամառուան տօթագին օրերու մէջ կ' դարձեալ մերթ ընդ մերթ առատ անձրեւներ կ'ունենանք, որք շատ մեծ վնասներ պատճառեցին ու կ'պատճառեն մինչեւ գարնանային օրերու մէջ անձրեւներուն այսպէս յաճախակի տեղալը մեր գիւղացիները մեծ յուսով լեցուցած էր. խեղճերն այնպէս կ'գուշակէին ներկայ վիճակէն որ այս տարի բոլոր հունձքերն անյուսալի կերպով առատ պիտի ըլլա՛ն բաղդատմամբ միւս տարիներուն, բայց ցաւ է ըսել թէ վաստակաբեկ լիայոյս մշակները գառն յուսախաբութեան մը մատնուեցան, քանզի անձրեւներուն շարունակ յորդահոս տեղալը մեծապէս վնասեց թէ՛ գարիներուն և թէ՛ ցորեններուն որք կորսնցուցին բոլորովին իրենց լեցունութիւնն ու ոսկի գոյները. սակայն յոյս կար թէ գոնէ ամառուան հունձքերն, այսինքն բամպակը, շուշման, սիսեռն ևն. գոհացուցիչ և արգասաւոր վիճակ մը պիտի ունենային, որով մեր յուսախաբ և վնասակիր մշակներուն ունեցած կորուստները պիտի դարմանուէին կերպով մը. բայց դժբախտաբար այդ երեսէն ալ յուսախաբ եղան, որովհետև ինչպէս ամէն տեսակ բանին իսկ չափազանցը վնասակար է մարդուս, նոյնպէս անձրեւներուն չափազանցութիւնը վնասաբեր եղաւ մեր բոլոր թէ՛ ամառուան և թէ՛ ձմեռուան հունձքերուն համար, որովհետև անոնք փտտեցան և սեւցան մը ու՝ ոչ ճճիներ յառաջ եկան որք կերան ու փճացուցին անխնայ մեր տնտեսահունձքերը. միմիայն ձմերուկն ու սեխն առատ մնացին բարեբախտաբար. ասոր պատճառաւ է որ այս տարի շատ առատ ունինք անոնցմէ որք կ'ծախուին հաւատալի աժան գներով. եթէ ասոնք ալ ո եւ է կերպով չվնասուէին, այնպէս կ'յուսանք որ մինչեւ 2-3 փր.ի պիտի կրնայ անոնց օխան որ բաղդատմամբ անցեալ տարւոյ՝ տարօրինակ աժան է. որքա՜ն մեծ է Դարդանէլի և շրջակայից մշակներու այս տարուան կրած անյուսալի վնասները։ բայց հակառակ այս անձրեւ աւերումներուն, դարձեալ գառնուխս և իր գիւղերուն տասանորդներն (Աշար) շատ բարձր գներով ծախուեցան, այսինքն անցեալ տարուան 1000 ղրշի ծախուած գիւղն այս տարի 2000 է, որ կրկինն ըսել է. երանի՛ թէ այս եռանդուն տասանորդառուներն որք հունձքերուն կանանչութենէն եւ հասկերուն բարձրութենէն յափշտակուած կ'երեւին, մեր խեղճ մշակներուն պէս յուսախաբ չըլլային և վնասներ չկրէին, զի այս տնտեսական տագնապն որուն Դարդանէլ ալ ենթակայ է, ա՛լ աւելի դառնացնելու եւ անհանդուրժելի ընելու հանգամանքը կրնայ ունենալ։

—Քանի օրէ ի վեր ցորենին գինը տարօրինակ կերպով բարձրացաւ. գիւղացիք 30 ղրշ. կ'ուզեն մէկ քիլէյին, այնպէս կ'կարծենք որ օր ըստ օրէ ա՛լ աւելի պիտի բարձրանայ, եթէ նոր հունձքերէն սպասուած արդիւնքը չիլնէ. առ այն ատեն կէս սովի պէս բան մը պիտի ունենանք. մինչ մէկ ամիս առաջ հացին օխան 40 փր.ի կ'ուտէինք, բայց այսօր 53 փր.ի բարձրացած է։ Մաղթենք որ երկինք վարձատրէ մեզ իր անհուն և անհատնում պարգեւներով որոնց շատ ու շատ պէտք ունինք մանաւանդ այս տարի։

—Ցաւ ի սիրտ կ'յայտնենք թէ Դարդանէլի և շրջակայից մէջ երկրագործութիւնը նահապետական վիճակի մէջ մնացած է։ Ասկէ 100 տարի առաջ ի՛նչ վիճակի մէջ որ էր նոյնն և թերեւս պակաս է. ինչ որ տեսած են իրենց պապերէն և հայրերէն, նոյնը կ'ընեն առանց որ և է բարեփոխութիւն մտցնելու, որուն համար շատ ու շատ դիւրութիւններ ունենալով հանդերձ, կարծես քայլ մը յառաջ նետելը մեղք եղած ըլլայ անոնց հինցած գլուխներուն համար. մեք այս անգամ այսչափով կ'բաւականանանք, բայց յառաջիկային մասնաւոր յօդուածով մը պիտի խօսինք և մեր դիտողութիւնները պիտի ընենք այս կարեւոր խնդրոյ մասին որ շատ անտեսուած և սահմանափակ վիճակի մէջ մնացած է։ Ո՞չ ապաքէն մեր շատ մը ապիկնաւոր հաշուի աղբիւրներն ալ այսպէս լքեալ մնացած են մեր տգիտութեան և նախապաշարական սահմանափակ գաղափարներուն համար։

—Անցեալ շաբաթ քաղաքիս «Անարատ Յղութեան Քոյրերու» վարժարանին աշակերտուհեաց տարեկան ընդհանուր քննութիւնները տեղի ունեցան, որուն յաջորդեց պարգեւաբաշխութեան հանդէսը վայելուչ շուքով. բաւական գոհացուցիչ էր աշակերտուհեաց յառաջդիմութիւնը. այդ վարժարանն յաճախող 6 աշակերտուհի և 1 աշակերտ ունինք մեք. չենք գիտեր սակայն թէ պիտի փոքրնա՞յ այդ թիւը թէ պիտի ստուարանայ այս տարի. սոյն կէտը քիչ մը խորհրդաւոր կ'երեւի մեզի. բայց անտեսենք։ Մենք մեր դասակոյ այսպէս օտար վարժարաններ յղուելէն պզտակել, քանիցս թէ՛ մամլոյ միջոցաւ եւ թէ՛ ընտանեկան յորդորու տակ, շատ խօսած ենք թէ հայ մանկանն պէտք է հայ վարժարանի մէջ կրթել և ճշմարիտ հայ կրթական կամքով սնուցանել, բայց խորապէս կ'ցաւինք որ մեր այս բարենպատակ դիտողութիւններն ապարդիւն եւ անլսելի մնացած են. գինը սիրտ ու զգացում ունեցողներուն կ'դպչի, հապա չունեցողներուն ի՞նչ ընելու ենք։ Մեք իբր երիտասարդ և ջերմ բարեկամ, կրթական գործին բարեփոխման մեծ ջատագովն բաւական սիրտ հատցուցած ենք ընտանեկան շրջանակներու մէջ խօսակցութեան նիւթ ընելով մեր կրթական լքեալ վիճակն և ծնողաց թիւր գաղափարն, և ջանացած ենք համոզելու օտարամոլ ծնողքներն որ իրենց մատղաշ ուսումնականաւոր զաւակներն հայ վարժարան ղրկեն, որպէս զի նախ հոն սորվի անոնց տոհմային զուտ դաստիարակութիւն մը և յետոյ օտար վարժարան մը երկրորդական կամ երրորդական բան կրնայ սեպուիլ. ո՞չ ապաքէն ազգութիւնն ընդհանուր մարդկութենէն նախամեծար և առաջ է, ինչպէս ըսած է յաւէտ ողբացեալ հայ բանաստեղծ մը իր ազգային կրթական տեսութեանը մէջ. տոհմային ուժով է որ պիտի կրնանք մարդկութեան սանդուխէն վեր ելնել. առանց անոր անկարելի է հիմնական բան մը ընել. —Տեսա՞ծ էք եւրոպացի մը որ օտարամոլ և կամ ազգատամոլ ըլլալով հանդերձ, առանց իր մայրենի լեզուն սորվեցնելու իր զաւկին, օտար վարժարան մը ղրկէ օտար լեզուներ սորվեցնելու համար զայն. անշուշտ ո՛չ. որովհետև շատ բնական բան է թէ ազգութիւնն ամէն բանէ նախրական է, գերագանց է, նախամեծար է, բայց անբաղդատելի վշտալով համոզուած կ'ըսենք թէ այս ամենէն կարեւոր և նկատելի կէտը մեր շատ մը ազգայիններու ուշադրութենէն վրիպած է. եւրոպացի երեւնալու փառասիրութիւնը թէ՛ ազգութիւնն և թէ կրօնքն որք ճշմարիտ հայու համար ամենէ սրբազան և գերազանց բանը պէտք է նկատուին մոռցնել տուած է դժբախտաբար. մեր տունը տեղը հիմնովին քանդել սպառնացող այդ ազգակործան և վատ գաղափարն ո՞ւրկէ եկած մտած է մեր մէջ և փտած է տիղմի պէս մեր սրտին ու մտքին վրայ որմէ ազատելու համար յարատեւ ջանքի և աշխատութեան պէտք կայ։

—Քաղաքիս Ազգ. երկսեռ վարժարանաց ամավերջի հարցաքննութիւնք Յուլիս 21 ին սկսան և պիտի վերջանան 27 ին։ Արդեօք մեր ակնկալած գոհացուցիչ արդիւնքը վայելելու բախտը պիտի ունենա՞նք թէ ոչ. ուրեմն առժամապէս յուսանք և սպասենք համբերատար ոգւով։

ՀՐԱՆԴ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Միջոցին ձիւն.— Երկնային լուսանկարչութիւն. — Լուսնէն մաքէբեռայեն(?).— Մեծ ծրագիր մը 1900ի աշխարհա-ցուցահանդէսին.— Արեւահար.— Փոշիներու վրայ.— Մարդկային [illegible] և [illegible].

Աստեղագիտութիւնն՝ որ երբեմն կարգ մը ընտրեալներու վերապահեալ էր, կ'ձգտի եւս քան զեւս ամէնուն ախորժելի դառնալ, շնորհիւ քանի մը գիտուններու՝ ճշմարիտ ռամկացնողներ այս վսեմ և խորի՛ն գիտութեանց։ Նոցա առաջին տեղը կ'բռնէ համակրելին Ֆլամմարիոն՝ որ գիտուն ըլլալով հանդերձ՝ անուշ բանաստեղծ մ'է. թերթերուն սիրտը կ'կրէ։ Իրմէ աւելի ո՛չ ո՛ք կրցած է տիեզերքի սքանչելեաց ուսումն և ճաշակը զօրեղապէս հրահրել, ո՛չ ո՛ք քան զինքն՝ լաւագոյնս հասկցնել թէ որքա՛ն ստոյգ և ստուգոյն է Բէտիֆերգոյին խօսքը «Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ»։ Հոյակապ Լափլաս գրաւ ժամանակաւ ընդհանուր ծրագիրն այս գիտութեան՝ յորում կ'բովանդակին ամէն ծանօթութիւնք՝ վերաբերեալ երկնային մարմնոց, անոնց շարժման, միջոցին մէջ բաշխման և անոնց շարունակական հետեւորութեան։ «Բնական գիտութեանց մէջ, կ'ըսէ Լափլաս, աստեղագիտութի՛ւնն է որ կ'պարունակէ գիտութեան ամենաերկայն շղթայն և կ'ցուցնէ ամենամեծ և անբաղդատելի յառաջդիմութեան ընթացք մը՝ կատարուած անցելոյն և ներկային մէջ։ Այս զարգացման աստիճանին հասնելու համար, պէտք եղաւ դարերո՛վ դիտել աստղերն, անոնց երեւոյթներն ճանչնալ երկրիս իրական շարժումները, բարձրանալ մոլորակային շարժումներու օրինաց, գտնել տիեզերական ձգողութիւնն, և ասոր խելամուտ ըլլալ երկնային բոլոր երեւոյթից սկզբունքին։ Ահա թէ ի՛նչ ըրաւ մարդկային միտքն աստեղագիտութեան մէջ»։ Տեսաբանութեան յառաջդիմութիւններն և երկնային լուսանկարչութեան աղբիւրներն այժմ յաջողութեան նոր տարրեր կ'բերեն լի յուսով, իրագործելու(?) համար գոգցես մեծ առեղծուածին ծրագիրը։

1887ի Աստեղագիտական Համաժողովին որոշմանց համաձայն, [illegible] դիտարանն սկսած է այժմ «Երկինքի ցուցակը» պատրաստել, Մոլորակ, որ [illegible], ամենայնական(?) աստղն իսկ չպիտի կրնան պրծիլ հեռադիտակին աչքերէն։ Երկիր մոլորակին աստեղագէտներն այս կերպ հոյակապ աշխատութեան մը խնամքն յանձնած են Օլք(?) Քլէնքայի, աստեղագէտ և վարդապետ ի գիտութեան։ Արդէն լուսանկարչական բազմաթիւ թէրթեր քաշուած, դիտուած և ճշդուած են։ Ասոնցմէ ոմանք, միայն երկվեցեակ մը աստղեր կ'պարունակեն. ա՜հ, ադոնք երկնային անապատներն են, ուրիշներ հարուստ և հոծ, կ'բովանդակեն 1500. միջին է 350 աստղ իւրաքանչիւր թէրթէի մէջ։ Ամբողջ ցուցակը պիտի կրնայ պարունակել երեք միլիոն աստղ։ Պատկառելի թիւ մը չէ՞։

Այս մեծ դասակարգութենէն զատ որ պիտի ըլլայ հիմն ամէն տեսակ խուզարկութեանց և ապագայ գիւտերու,

լուսանկարչութիւնն ալ կոչուած է հայթայթելու աստեղագիտական օգտակար նորութիւններ։ Պիտի ջրուին առով Թերեւս կարգ մը վարդապետութիւններ՝ մինչեւ ցարդ ընդունուած առանց վէճի։ Այսպէս հրաբըխային ժայթքումներու կ'վերագրուէին այն անհամար խառնարաններն՝ որ հետաքքրական գլխագծութիւն մը կուտան Լուսնին՝ մեր հաւատարիմ արբանեկին։ Հիանալի լուսանկարներ, քաշուած երկու աստեղագիտաց ձեռամբ և պատշաճապէս մեծցուած, կը թոյլատրեն այժմ որակելու նոր հանգամանքներ լուսնային մակերեւոյթին վրայ։ Մեր փոսեր, բազմանկիւնաձեւ խառնարաններ, իրարու միացած կլոռներ կարծել կուտան թէ փոխանակ հրաբխային ժայթքումներու՝ աչքի առջեւ ունինք կազմութիւնն հաստատուն կեղեւի մը, անոր մակերեւոյթին վրայ՝ դեռ աւելի կամ նուազ հեղուկ։ Այս երեւոյթ յար և նման է Թերեւս անոր՝ ուստի անցած է երկիրս, երբ իր մակերեւոյթը տակաւ առ տակաւ հաստատուն եղաւ, և եթէ իր հետքերն աւելի տեսանելի են լուսնին վրայ, այն է պատճառն որ զեկուած է նա խաղաղ խոնաւ մթնոլորտէ մը, և հետեւաբար անձրեւներէ՝ որոց չարաշահական ազդեցութիւնն հարթաչափած է երկրային մակերեւոյթը։ Երկրի վրայ մթնոլորտին, անձրեւին, ձիւնին ազդեցութիւնն, ալեաց բախումն եզերքներուն դէմ՝ առերեւոյթս թէեւ աննշան, շատ իսկ եղան յառաջ բերելու ամէնէն խոշոր ձեւափոխութիւնները, դարերու անսպառ տեւողութեան մէջ։ Ճնշութեան մէջ փոքր պատճառներ ի վերջոյ մեծ արդիւնք կ'արտադրեն։ Տեղը չէ՞ ըսել ջրոյ կաթիլը կ'ծակէ քարը։ Լուսնոյ վրայ, զօրաւոր հեռադիտակներով նշմարուած կրկէսներն ուրիշ բան պիտի չըլլան թէ ոչ գահավէժներ, եզերուած խորտ ու բորտ կատարներով, և անաղարտ մնացած արբանեկին հաստատուն կեղեւին առաջնական պաշուժն վերջ։ Այս ծանօթութիւնք արդիւնք են միայն երկնային լուսանկարչութեան յաջողութեանց։

Մնաց որ 1900ի Արուեստահանդէսն ալ շատ հրահանգիչ դալանիքներ պիտի ցոյց տայ, ի շնորհս 60 մեդր երկայն հեռադէտին, 1,25 մեդր տարրկայականով, որ լուսինը մինչեւ մէկ մեդր հեռաւորութեան մէջ պիտի պահէ. այսինքն ասաղէն առնուած լուսանկարները՝ բնականաբար մեծցուած՝ այս երեւոյթն առաջ պիտի բերեն. իրականութեան մէջ գծիւոր առարկայական 100 քիլոմեդր հեռաւորութեան մէջ կ'պահէ դիտողին աչքը լուսնային մակերեւոյթէն։ Այս անակնկալը չէ՛ միայն որ պիտի գոհացնէ հասարակութիւնն Արուեստահանդէսի միջոցին։ Կ'խորհին կանգնել աճագին գունտ մը, որ այցելուներուն պիտի վկայել տայ աստեղագիտութեան հրաշալիքներ և այլազան հրաշալիքները։ Երեւակայեցէ՛ք երկաթեայ մե՛ծ, շատ մեծ գմբէթ մը, գնտաձեւ և ներքին մասը զարդարուած երկնային հաստատութեամբք՝ տեսանելի Բարիզու հորիզոնին վրայ։ Բնականաբար մթին խաւար մը պիտի տիրէ հոն և աստեղք պիտի ցուցուին ելեկտրական հրաշէկ կանթեղներով՝ իրենց լոյսին ատրճանին համեմատ։ Երկնակամարն, այսպէս ներկայացուած, անշարժ պիտի մնայ երկնից նման որ զմեզ շուրջ կ'պատէ։ Շէնքին կեդրոնը, վեց մեդր տրամագծով գունտ մը՝ դառնալով իր առանցքին վրայ՝ պիտի ցուցնէ երկիրը։ Այցելուք պիտի մտնեն այդ գունտին մէջ. հո՛ն մանուորապէս շինուած հարթ երեսի մը վրայ խռնուած որ երկրին մակերեւոյթին մէկ մասը պիտի ներկայացնէ. այո՛, այցելուք պիտի գտնեն 60° աղեղ մը, ինքնաշարժ և միօրինակ շարժումով մը ի քարշ վաբեալ, արեւմուտքէն յարեւելս, ինչպէս է սռուգիւ մեր մոլորակին վրայ։ Շարժման արագութիւնը միայն պիտի չափաւորուի, այլեւայլ դիտողութեանց և զննութեանց համար։ Այդ այցելուներն—ըսե՛նք երջանիկ—երկնակամարին առերեւոյթ տեղափոխութեան տրամադրութիւնը պիտի ունենան, պիտի տեսնեն աստեղաց ելքը, միջօրէականէ անցքը, մուտքը. շուրջ զրեւեռաւ աստեղք իրենց վարի միջօրէականէ անցքը պիտի կատարեն առանց անյայտանալու. ի մի բան երկնային տեսարանն և օրական շարժումը կատարելապէս պիտի ի յայտ գան. լուսինն ալ պիտի գծէ իր ծիրը, կենդանագօտեան մանուոր շարժումն մը, շուրջ զերկրաւ. այցելուն պիտի տեսնէ որ կ'ընդունի իր լոյսն—ելեկտրական տնչուշա, ի չգոյէ լաւագունին—լուսաշող Արեւէն որ ինքն ալ իր կարգին Զոդիակոսի վրայ յա՛ռաջ պիտի քալէ։ Բանաստեղծին որթաշխալն փէբոսը չիկնելով, հետզհետէ ցոյց պիտի տայ իր Ս..մասը՝ քառորդը, լրումը. պիտի խաւարի ի կարգին այցելուները կրող երկրին խաւարկանապէս ձգած ստուերէն։ Մոլորակներն ալ իրենց յարաբերական դիրքերը պիտի գրաւեն Զոդիակոսի կամարին վրայ. Արուսեակը, Լուսնթագը, Երեւակը պիտի փայլին և մանաւանդ վառվառ Հրատն որ ամէնէն աւելի կ'նմանի երկրիս, մէջտեղ պիտի հանէ իր երեսը, ճեղքուած ջրանցքներովը, ծովերով և ծովեզերովն և հրաշագեղ բուսաբերութեամբը։ Մինչ յա՛ռաջ. այս է տեսզկելի ամենամեծ օրէնքն և մարդուն անյեղլի ճակատագիրը։

Պ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

(Մնացեալը վաղը.)

Տոքդ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆՆԱԲՈՅԺ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Զաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է զոհ ընելու իրեն դիմողներ: Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործողութիւնը մօտեն ուսումնասիրելէն ետքն, ապանեխման ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն, որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ. Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ, Եշ. եւ Ոբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթենեան դեղարանը Պանկ.-Գափու: Եւ. նոյն ժամերուն ազգասերը ձրի կ'նայի Մէրհամէթենեան դեղարանին մէջ: Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Ս.նտօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա:

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐ.— Վեհ. Սուլթանն այս անգամ ալ 70,400 ղրշ. արժէքով զանազան թանկագին իրեղէններ շնորհեց Բարեգործական Պազարին։

—Բարձր. Ատիլէ Սուլթանուհին ալ հարիւր հազար ղրշ. նուիրեց նոյն հաստատութեան։

—Հնդկաստանի խալմք յանձնաժողով մը կազմելով զանազան նուէրներ սկսած են հաւաքել ի նպաստ Բարեգործական Պազարին։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ելմտական նախաբարը խօսելով ելմտական քոնդրոլին վրայ, ըսաւ թէ Տէրութիւնք անհրաժեշտութեամբ կ'վարուին Յունաստանի նըկատմամբ, երբ կ'ուզեն կապակցութիւն մը գտնել հաշտութեան կնքման ու պատերազմական տուգանաց հատուցման և հանրային պարտուց կարգադրութեան միջեւ՝ պարտատիրաց քոնդրոլ մը առաջարկելով երկրին ելեւմտից վրայ։ Յունաստան մինչ պիտի մերժէ և իրեն գերագոյն իրաւունքներէն զըրկուելէն նախամեծար պիտի համարի ուրիշ ո եւ է լուծում։ Ինչպէս ամբողջ Յունաստան, ինք եւս կ'կարծէ թէ չի գտնուիր կառավարութիւն մը որ պատասխանատուութիւն յանձն առնելով ընդունի ելմտական քոնդրոլն զոր ի հարկին հելլենական եւ ոչ մէկ խորհրդարան պիտի վաւերացնէ։

ԻՏԱԼԱՑԻ ծովակալ Քանէվարօ յանձնարարեր է Եէրաբէդրայի (Կրետէ) տեղական կառավարութեան կարեւորը տնօրինել այդ տեղը խաղաղութիւնը պահպանելու։ Իտալական մարտանաւ մ'ալ Եէրաբէդրա ղրկեր է։ Թէեւ վարչական նոր Խորհուրդ մը կազմուելով մաքսային յաւելեալ տուրք մասին կարգ մը որոշումներ տուեր է, սակայն հիւպատոսք եւ ծովակալք նկատելով որ այդ որոշմունք օրինական իրաւասութեան սահմանին մէջ չեն տրուած, նկատողութեան չեն առեր զայն։

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ընթացքին վրայ Լոնտոնի օգս. 14ի լրագիրք հետեւեալն հրատարակած են Կ. Պոլսէ.— «Դեսպանք ամենքն իրենց կառավարութիւններէն պատասխան չեն ընդունած Թէվֆիք փաշայի հակառաջարկներուն, Թեսալիան պարպելու խնդրոյն վրայ։ Բայց կ'կարծուի թէ պատասխաններն ընդհանրապէս նպաստաւոր պիտի ըլլան, և հետեւաբար, հաշտութեան նախաշաւիղք առաջիկայ շաբաթ օր կրնան ստորագրուիլ։» —Այս նպաստաւոր ենթադրութիւն եւս չէ ստուգուած, զի մինչեւ որ Յունաստան մէկ միլիոն ոսկիի կանխավճարը չհատուցանէ անմիջապէս, օսմ. զօրքերն ի հիւսիսային Թեսալիա (Բէնէոս գետին հիւսիսային գծին վրայ) ամփոփելու չի համակերպիր օսմ. պատուիրակն, որուն առարկութեան իրաւունք կուտան շատ մը եւրոպեան լրագիրք։ Յունաստան ալ կ'առարկէ եղեր թէ մինչեւ որ օսմ. զօրքերը դէպ ի հիւսիսային Թեսալիա քաշուելու չսկսին, ինք պէտք եղած դրամը չի կրնար ճարել. որով բանակցութիւնք յոռի շրջանի մը մէջ կը դառնան, կ'ըսեն եւրոպեան վերջին հեռագիրք։ «Նախ դրամ, յետոյ պարպելու խօսք», այս է հաստատ կռուան մը օսմ. պատուիրակին համար, կ'ըսեն մանաւանդ գերման թերթերը։

ԿՐԵՏԷԻ մասին վերջին հեռագիրն այս է Հանեայէ (14 օգս.)— «Բանակայէ լուր եկաւ թէ Կրետացի Քրիստոնէից Ընդհ. Ժողովը նամակ մը ուղղելով առ Գնդ. Զերմասյօ, յայտարարեր է թէ կ'հաւանին խոյամբներուն իրենց դուարն արածելու աւելի ընդարձակ տեղ տալ քաղաքներու՝ շուրջը բայց ինչ ինչ պայմաններով զորս պիտի գնեն, և որք ընդունելի կ'թուին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվուհիին կողմէ երկրորդ անգամ Բարեգործական Պազարին նուիրեալ զանազան իրեղէնք երեսուն սնտուկներով Կ. Պոլիս բերուեցան։ Ասոնց մէջ կան արաբական ոճով բազմաթիւ երեսծածկոյթ և Լուդովիկոս ԺԶ.ի ոճով կարասիներ։

ԻԶՄԻՐԻ վաճառականներէն Պալթազեան Մաաթէոս էֆ. Կղեօպատրայի պատկերը նուիրեց Բարեգործական Պազարին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Թոփոն մարտանաւէն զատ, որ Կրետէ ուղեւորեցաւ, Լոյանթ մարտանաւ ալ ի մօտոյ արեւելեան ջուրերը պիտի ղրկուի։

ԹՈՐԲԻԼԱՆԱՒ.—Պոզֆը էֆլան թորփիլահալածն և Ա. կարգի ուրիշ թորփիլանաւ մը օգոստոս 3ին Նաւարայէ (Դարդանէլ) Միջերկրական ուղեւորեր են։

Մ. ՍԻՆԿՐՈՍ, կ'ըսէ հելլենական Ասդի լրագիրը, Բարիզի ու Պերլինի մէջ չէ յաջողեր փոխառութեան համար ըրած ձեռնարկներուն մէջ։ Հայլէն արժէթուղթ ունեցողներն ըսեր են թէ ըստ որում խնդիրը Մեծ Տէրութեանց ձեռքը կ'գտնուի, իրենք չեն կրնար բանակցութեան մտնել՝ հին պարտուց կարգադրութեան եղանակին եւ պատերազմական տուգանաց փոխառութեան համար։ Յունաստան այս դժուարութենէ, ինչպէս ծանուցինք, մտադիր է Հելլենաց դիմելով տուգանքի վճարման համար փոխառութիւն ընել, որուն գլխավճարն ու տոկոսը պիտի երաշխաւորուին։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ժէ. Տարեշրջան 1897—98

Սանասարեան Վարժարանի ժէ. Տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ 1897 սեպտեմբեր 1ին և նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 25էն սկսեալ։

Նոր թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն և այլ տեղեկութիւններու համար ծնողք կամ խնամակալք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարան և կամ ի Կարին Վարժարանի Տեսչութեան։ 6—5

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՄՊԵՐԴՈ ԹԱԳԱՒՈՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Վիսքոնդի Վենոսդա մարքիզն Ումպերդօ Թագաւորին ու Թագուհւոյն պիտի ընկերանայ ի Գերմանիա։

Մ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Բարիզէ օգոստ. 5/17 թուով կ'հեռագրեն.— Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ վաղն առտու Բարիզէ ճամբայ պիտի ելնէ ի Տէօնքէրք, ուսկից շոգենաւ նստելով Ռուսիա պիտի ուղեւորի։ Նախագահին կ'ընկերանան Մ. Հանոթօ, ծովակալ Պէզվէ և իր քաղաքային ու զինուորական տան անդամք։

—Բեղեգպուրկէ նոյն թուով կը հեռագրեն թէ Զօր. Լը Մուզոն տը Պուատէֆը և ուրիշ ֆրանսացի սպայք Ռուսիոյ մայրաքաղաքը ժամաներ են։ Ֆրանսայի դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսը սեղան մը տուեր է ի պատիւ անոնց։

—Զարին հրամանաւ զօր. Ֆրէտերիքս Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի տրամադրութեան տակ պիտի գտնուի ցորչափ ատեն մնայ ի Ռուսիա։

ԼՈՒՐ Մ. ԱՆՏՐԷԷ.—Վօսիշէ Զայդունկ կ'իմանայ թէ Ալփէն անուն զբօսանաւ մը լուր տուեր է ճեպընթաց շոգենաւի մը թէ աղաւնի մը բռնած է որ Սդոքոլմի Աֆդոնպլատէդ լրագրին կ'տանէր աս հեռագիրը.—«Անցանք 82 աստիճան. բարի ճամբորդութիւն դէպ ի հիւսիս. ԱՆՏՐԷ։»

ՄԱՏՐԻՏԷ կ'հեռագրեն թէ զօր. Աձկարակուա վերջնապէս պիտի հաստատուի վարչապետութեան պաշտօնին մէջ, զոր փոխանորդաբար կ'վարէ Մ. Քանովասի մահէն ի վեր։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Բեգերապուրկէ կ'հեռագրեն օգս. 17 թուով.—«Զարն ի Բէդէրհօֆ իր Նիրկայութեան ընդունեց Մոսկուայի բժշկական միջազգային համաժողովին գացող անդամներն, ընդ որս Թուրքիոյ պատուիրակ Ճէմիլ փաշա եւ Տքդ. Վիոլի։»

ԻՏԱԼԻՈՅ պատերազմական եւ ծովային Նախարարութիւններն որոշեցին նոյեմբերին նաւային շարժման ռազմափորձեր կատարել տալ, որոց համար նաւային զինուորաց պահեստք պիտի կոչուին և ցամաքային բանակին ալ յակցութիւնն ալ պիտի ուզուի։ Ռազմափորձերու նպատակն է հասկնալ թէ պատերազմի առեն նաւային ու ցամաքային զինուորք ո՛րչափ ատենի մէջ կրնան որոշեալ կէտի մը վրայ հաւաքուիլ և երկուքն ի միասին ապահովել ծովեզերաց մէկ մասին պաշտպանութիւնը։ Ռազմափորձերը պիտի կատարուին Սպէցիայի և Չիվիդա-Վէքիայի միջեւ։ 8000ի չափ նաւային զինուորք պիտի կոչուին։ Իտալիոյ այս փորձին բաւական կարեւորութիւն կ'տրուի։

ԲԻԴԵՐՍՊՈՒՐԿԷ կ'գրեն թէ Նէվա գետին վրայ՝ Պալթիկի նաւագործարաններուն մօտ՝ նոր նաւագործարան մը պիտի կառուցուի թորփիլանաւերու և մարտանաւուց կաթսաներուն շինութեան համար։

ՊՈՒԳՐԷՇԷ կ'գրեն թէ Ռումանիոյ Երեսփ. ժողովի նստաշրջանը բացուելուն, կառավարութիւնն օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ լրտեսութեան դէմ։

—Պաշտօնական շրջանակաց մէջ կը հերքուի այն լուր թէ Գերմանիոյ կայսրն ի մօտոյ այցելութիւն պիտի տայ Ռումանիոյ արքունեաց։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Նորէն զինուոր ղըրկուեցաւ ի Բէշավէր. նոր անկարգութիւններէ կ'վախցուի։ Հիմա գիտցուած է թէ Բէշավէրի շրջանակին մէջ ամրոցի մը վրայ յարձակող հրոսախումբը մեծ մասամբ Աֆղաններէ կը բաղկանայ և թէ Աֆղանստանի զօրաց ընդհ. հրամատարն հաղորդակցութեան մէջ էր հրոսախումբին յարձակումը վարող պետին հետ։

—Կ'ծանուցուի թէ Աֆղանստանի էմիրն նա կանչեր է Կալկաթայի, Պոմպէյի, Սիմլայի և Քուրաշիի իր դիւանագիտական գործակատարները։ Պոմպայի գործակատարն իր ունեցած կարասիները ծախելով Քապուլ ուղեւորեր է։ Պաձեստի զօրաց երկու կիսաբաժին պիտի համախմբուին ի Ռավալ Բինտի։

—Բուդէր Պոմպայէ օգոստոս 13 թուով կ'հաղորդէ թէ Կալկաթայի Աֆղան գործակատարն ալ Քապուլ ուղեւորեր է։ Կ'կարծուի թէ Էմիրն աչք կ'դոցէ սահմանագլխոյ շարժման։ Աֆրիտիներու ցեղին մէկ մասը զէնքի տակ է։ Բէշավէրի Հնդիկները կողոպտուելէ կ'վախնան։ Երկու կիսաբաժին ի Ռավալ Բինտի համախմբուեցան և պատերազմելու պատրաստ վիճակի մէջ են։ Բէնճապի մէջ հաւաքուած զօրաց թիւը խիստ շատ է եւ կրնայ զինուորական գործողութեանց ձեռնարկել հիւսիսային արեւմտեան սահմանագլխոյ երկայնքը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Միջերկրականի նաւատորմին պահեստի մասն անցեալ ուրբաթ առաւ. արեւմտեան եզերքներէն Մարսիլիա ժամանեց, ուր 24 ժամ մնալէ յետոյ գնաց միանալ գործօն նաւատորմին ի Թուլոն։

ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ձերբակալումներ կ'ծանուցուին Բարիզէ, Միլանէ եւ Նիւ Եօրքէ, իբրեւ հետեւանք վերջին ողբալի ոճրին զոր անոնք գործեցին Սպանիոյ մէջ։ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ որպէս զի անիշխանականք չկարենան ապաստանիլ Մ. Նահանգաց երկիրը։ Ի Միլան երեք անիշխանականք գտնուեցան։ Այս ձերբակալում Աչիարիդոյի ոճրին հետ կապակցութիւն ունի։ Անգլիայէ Մօտանէ գացող անիշխանական մը բռնուեցաւ Բարիզի մէջ, երբ երկաթուղի կ'նըստէր և խօսակցութեան մէջ կ'գովէր զԱնճիոլիլո՝ իր գործած ոճրին համար։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ ԱՐԿԱԾԸ. — Վերջին սուրհանդակաւ առնուած թերթերու մէջ, Ռուսճուքի արկածին վրայ սա մանրամասնութիւնք կ'տեսնուին զորս հաղորդած է ականատես վկայ մը. — Ուրբաթ 6 օգոստոս (Ն. Տ.) կէս օրէն երկուքուկէս ժամ յետոյ, ճիշդ այն պահուն երբ Ֆէրտինանտ իշխան Ռումանիայէ դառնալով Դանուբի պուլկարական եզերքին կ'մօտենար, ահաւոր պայթում մը լսուեցաւ Ռուսճուքէ երկու քիլոմեդր հեռուն գտնուած տեղէ մը՝ Ճուրճէվոյի դիմաց։ Անմիջապէս թանձր մուխ մը ծածկեց ամբողջ քաղաքն և վառօդի կծու հոտ մը տարածուեցաւ ամէն կողմ։ Իսկոյն լուր տարածուեցաւ թէ մէկ միլիոնի չափ փամփուշտ և մեծ քանակութեամբ վառօդ, զորս կառավարութիւնը վերջերս ծախած էր Իվանով եղբարց, կրակ առած էին։ Ամէն ոք փութաց արկածի վայրն, որ Դանուբէն հարիւր մեդր հեռուն գետնի մը վրայ կ'գտնուի։ Առասիկ արկածէն առաջին փախչողներն, որք ապուշ դարձած են և չեն կարող խօսիլ։ Ամենքն ալ սեւցած են ածուխի պէս. մէկ քանին բոլորովին մերկ են. ոմանք ալ գետինը կ'իյնան մեռած։ Դիւաստի աղջիկ մը, որուն հագուստն ու մազերը կ'այրին, գետինը կ'իյնայ ու կ'մեռնի՝ անդամները կծկուած։ Ուրիշ աղջիկ մը թող չի տար որ իր այրող հագուստներն հանեն. այս ալ կ'մեռնի։ Դիակներուն թիւն երթալով կը շատնայ. մինչեւ քանը գտած է։ Ուրիշներ, որք կ'այրին, կուրօրէն Դանուբի մէջ կ'նետուին. հօսանքը կ'քշէ կ'տանի։ Ամէն կողմ խոտերն ալ բռնկած են. գետինը շատ տեղ ծածկուած է պարապ փամփուշտներով, այրած միսի գարշելի հոտ մը կը տիրէ։ Աղէկէզ ճիչերը տակաւ կ'դադրին զի մահն արդէն սկսած է գործ տեսնել։ Հոն փութացող հանդիսատեսք արձանացած կ'մնան. չաւարած են, առաջ որո՛ն օգնութեան հասնին, ի՛նչպէս ընեն։ Այս միջոցին հրդեհը կը շարունակէ. յարատեւ ճարճատիւն մը կ'լսուի հնոցին մէջէն։ Ջրհանկիրք կը հասնին. անկարելի է ամենափոքր օգնութիւն մը կազմակերպել. վիրաւորք գետնաքարշ դուրս կ'նետուին «ջո՛ւր» աղաղակելով։ Մէկ քանի մեդր շրջանակի մը մէջ բազմաթիւ դիակներ կան ածխացած ու անճանաչելի. հոս ու հոն մարմնոյ անդամներ, գլուխներ, կծկուած ձեռքեր։ Ո՛չ ոք կ'համարձակի արկածի վայրին մօտենալու, նոր պայթումէ վախնալով։ Տասն մեդր հեռուն մթերանոց մը կայ որ մէկ քանի թոնօ վառօդ կ'պարունակէ, եթէ կայծ մը ցատքէ հոն, հետաքրքիրներու բազմութիւնն ալ կորսուած է։ Փամփուշտներու շէնքէն մէկ քանի սեւցած գերաններ միայն մնացած են։ Անճանաչելի դիակներ իրարու վրայ դրուած են. մէկ քանին տակաւին կ'գալարին մահուան վերջին ցնցումներուն մէջ։ Երբեմն հողը կ'վանէ մուխն և ածխացած դիակներու կոյտ մը կ'երեւի։ Սոսկալի տեսարան մը կ'պարզէ 13-14 տարեկան տղայ մը, որ ոտքի վրայ կը քալէ. կ'երերայ. կրակը կ'լափէ մարմինը. վերջապէս կ'իյնայ։ Ջրհանկիրք մինչ կ'ջրեն շէնքին բեկորներն ու դիակները։ Կառավարական պաշտօնեայք արկածի վայրը կ'գտնուին. բայց միջոց մը չկայ վիրաւորեալաց օգնելու։ Պայթումէն օգն եղած մարդեր, որք թեթեւ վէրքեր միայն ստացած են, գետինն իյնալուն խենթի պէս կ'փախչին, առանց գիտնալու թէ ո՛ւր կ'երթան։ Կառքեր կ'բերուին և վիրաւորք իրարու վրայ դիզուած կ'տարուին քաղաքին հիւանդանոցն որ անբաւական է. շատերը ճամբան կ'մեռնին, թէեւ մինչեւ հիւանդանոց քառորդ ժամ չի տեւեր։ Գրեթէ բոլոր զոհերը 10էն 20 տարեկան են. օրական 2էն 3 ղրշ.ի կ'աշխատէին խեղճերն և իրենց գործն էր քակել հին փամփուշտներն և կապարն ու վառօդն իրարմէ զատել։ Գործարանատէրք գողութեանց առաջքն առնելու նպատակաւ գործաւորաց գտնուած տեղերու դուռները կղպած էին, որպէս զի դուրսի հետ յարաբերութիւն չունենան։ Այս կերպով շատերն, որ պայթումէն վնասուած չէին, կրակէն այրեցան, չկրնալով դուրս փախչիլ։

Իշխանն, որ ինչպէս քիչ առաջ ըսինք, Ռումանիայէ կ'դառնար, ցամաք ելնելուն պէս արկածի վայրը գնաց և այցելեց վիրաւորեալները։ Խիստ խօսքեր ուղղեց կառավարական պաշտօնէից թէ ի՛նչպէս արտօնած էին որ այս կարգի վտանգաւոր գործի մը համար աղաքներ գործածուին։ Զոհերու մեծ մասը գաղթական Հայեր են։ Հիւանդանոցին մէջ վիրաւորք հետզհետէ կ'մեռնին։ Հիւանդանոցի բակին մէջ՝ ծառի մը տակ՝ երեսուն անկողին կան։ Մահամերձ վիրաւորեալք վիրակապերով ծածկուած են. գրեթէ ամէնքն ալ անկենդան կ'երեւին։ Բժիշկներն ոգի ի բոյն կ'աշխատին. իրենց անձնուիրութիւնն սքանչելի է։ Կառավարիչ Մ. Քոնաղէրսքի եւ քաղաքապետ Մ. Միխաիլով գերմարդկային ճիգեր կ'ընեն։ Զոհերու ծնողքներ ու ազգականներ իրենց մարդիկը գտնելու եկած են. բայց անկարելի է, դիակներն ածխացած են եւ մահամերձք չեն կարող բառ մը արտասանել. պառաւ կին մը ձայնէն ճանչնալով իր թոռը, ճիչ մը կ'արձակէ եւ կը նուաղի։ Տղան հինգ վայրկեան յետոյ կ'մեռնի։ Այսօր 7 օգոստոս յուղարկաւորութեանց առաջինը պիտի կատարուի։ Ութսունի չափ Հայ ու քանի չափ Պուլկար պիտի թաղուին։ Թաղաքը սուգի մէջ է. գրօսավայրերու ամենքն ալ գոցուած են բարձրագոյն հրամանաւ։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 18 օգոստոս. — Սէամի թագաւորն հոս պիտի ժամանէ օգոստոս 14/26 ին։ Բոցտամի պալատներէն մին անոր բնակութեան պիտի յատկացուի։ Ի պատիւ Սէամի թագաւորին հանդէսներ պիտի տրուին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճիպրալթարի մօտ Թուպաքեք գրուեր ու այրեր են Սանդա Րոզալիա քաղաքը։ Սպանիացիներէն հարիւրապետ մը եւ երեսուն զինուոր սպաննուեր են։

ԲԱՐԻԶ.— Մ. Վալտէք Րուսոյի առաջարկութեամբ Բարիզի մէջ մեծ քըլիւպ մը պիտի կազմուի կառավարութեան բոլոր կուսակիցներէն։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զամպէզի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատուած ըլլալու լուրը կանխահաս կ'համարուի։ Կազալանտի մէջ հրոսախումբերը թէեւ ըլուաճուած են, սակայն խաղաղութեան բոլորովին վերահաստատումը ժամանակի կարօտ է։

ԱԶԴ.—Հայերէն, ֆրանսերէն եւ Թուրքերէն լեզուաց հմուտ անձ մ'որ իր բազմամեայ ծառայութեամբքն ի կրթական յարկս, ոչ նուազ օգտամատոյց եղած է կրթական գործին, պատրաստ է, դիւրամատչելի պայմաններով, յանձն առնել որ և է պաշտօն, ուսուցչի կամ տնօրէն-ուսուցչի, ի գաւառս կամ ի Պոլիս։ 8—10

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն երեկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ստեփան փաշայի։ Ժողովը պահ մը զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով, և ժամ 8ին միջոցները ցրուեցաւ առանց որոշման մը յանգելու։

—Երէկ Աւստրիոյ Ֆրանց Յոսէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Մ. Վ. Ճէվահիրճեան եւ Պալաթու քարոզիչ Տ. Սմբատ Վրդ. Սաատէթեան ի Պէօյիւքտէրէ Աւստրիոյ դեսպանատունը գացին եւ, յանուն Ս. Պատրիարք Հօր, շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Ֆոն Գալիչէի։

—Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին Ամն. Ս. Պատրիարք Հայրը վարդապետ պիտի ձեռնադրէ Արմաշու երկու սարկաւագները՝ Տիրացու Երուանդը— որ նշանաւոր Խրիմեան Մարգարին քեռն է—եւ Տիրացու Կարապետն որ երբեմն Ս. Երուսաղէմայ միաբան էր։ Իսկ Ս. Յակոբայ Ութանոցի վաստակաւոր եւ արդիւնաւոր Տնօրէնն՝ Ամասիացի Համբարձում էֆ.ն, եւ Գէորգեան Ճեմարանի շրջանաւարտ Իփրանոսեան Գրիգոր էֆ.ն ի միասին պիտի ձեռնադրուին կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Յովհաննէսեան Տ. Գրիգորիս Սրբազանէն։

—Մայր-Եկեղեցւոյ Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն՝ թէեւ երեքը վերջնականապէս հրաժարած, բայց մնացած ինը հոգին՝ որ մեծամասնութիւն կ'կազմեն, Բլատեան Սեդրակ էֆ.ի ատենապետութեան տակ սկսած են պաշտօնավարել եւ Թաղին սնտուկին պարտքը դարմանելու միջոցներն ի գործ դնել։ Սկսած են անօրէնութիւններն ըսել ու Եկեղեցւոյն կալուածոց վարձքերն աւելցնել։— Մէկ քանի կալուածներու վարձակալներէն՝ կանխիկ գանձումներ ընել՝ Վարժապետաց դիզուած ամսականները վճարել։ Մայր-եկեղեցւոյ եւ միաբանել չորս Թաղից Աղքատախնամ ընկերութեան ունեցած 20 ոսկիի պարտքը՝ մօտերս հատուցանելու խոստացեր են։ Թաղին սնտուկին պարտքն եւ իրաց ներկայ վիճակը՝ մանրամասն տեղեկագրով պիտի հաղորդեն Ազգ. Վարչութեան, և հետզհետէ գանձել այն պարտիքներն որ եկեղեցւոյ կալուածոց մէջ նստելով՝ պարտք թողուցած էին՝ եւ անգանձելի առնելեքներուն կարգը դասուած կ'նկատուէին նախորդներուն օրով։ Ս. Պատրիարքն՝ Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ աշխատակից եւ քաջալեր հանդիսացած է ամէն կերպով, եւ խոստացած է անկէն կիրակի եւ տօն օրեր, երբ ուրիշ տեղ պատարագ կամ պաշտօն չունենայ— Մայր-եկեղեցի գալ եւ քարոզ խօսիլ Ժողովրդեան, որ ծարաւի է արդէն պերճախօս քարոզներ լսելու։

—Նաւըլ-գաբուլի քարոզիչ Տ. Սահակ Ծ. Վ. Բագրեւանդեան, Ս. Պատրիարքին նամակ մը գրելով, իր նիւթական տարապայման անձկութիւնը նկարագրած և հետզհետէ ծանր պարտուց ներքեւ ընկճուելն յիշած է։ Սահակ վրդ. այս առթիւ շնորհակալութիւն կ'յայտնէ Ն. Սրբազնութեան ցարդ ցոյց տուած հոգածութեան մասին, յիշեցնելով միանգամայն որ ինքը Վանայ գաւառական սնտուկին վրայ 325 լիրայի առնելիք մը ունի։ Կ'խնդրէ որ գոնէ այդ գումարէն ի հաշիւ բան մը տրուի իրեն, եթէ ոչ Վանայ Առաջնորդարանէն, գէթ Նարեկայ Վանուց, Կտուցի եւ Լմայ Անապատներուն Տփխիսու մէջ ունեցած կալուածներէն եկած տարեկաններէն մաս մը, քանի որ ինքը միանգամայն այդ Վանքերուն հոգեւոր ու վանահայրն եղած էր։

—Մայր-Եկեղեցւոյ աղջկանց վարժարանը գետնայարկէն ի վեր կանոնց յատուկ Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ հաստատուած էր։ Լուսաւորչեան վարժարանն, որ Շնորհք Ամիրայի օրով շինուած եւ Միւլիւ-Յովհաննէս Պատրիարքի պաշտպանութեամբ բացուած էր անցեալ դարուն վերջերն, այս անգամ վերաշինուելով պիտի վերաբացուի Սեպտ.ի սկիզբն, ուր պիտի փոխադրուի Մայր-Եկեղեցւոյ աղջկանց վարժարանը։

—Մայր-Եկեղեցւոյ լուսարարապետ Տ. Խաչատուր քահանան քանի մը շաբաթներէ ի վեր հիւանդ է, և օդափոխութեան համար ի Ռումէլի Հիսար կ'գտնուի։ Մայր-Եկեղեցւոյ լուսարարապետութիւնն այսուհետեւ շրջանով պիտի ըլլայ։ Տարուէ տարի արդիւնքը պիտի քննուի, եւ վերընտրութիւն կատարուի։ Այս մասին Մայր-Եկեղեցւոյ քահանայից մէջ տեսակ մը մրցում պիտի հաստատուի, որով անձնական քըսակներ պարպուելու տեղ, Մայր-Եկեղեցւոյ գանձարանը պիտի օգտուի, զի լուսարարապետն ոչ միայն Ս. Միւռոնի եւ ուրիշ հասոյթներ ունի, այլ կլորիկ ամսական մ'ալ, որ Նախորդաց օրով չկար կ'ըսուի։

—Տ. Մեսրոպ Ծ. Վ. Ճերմակեան իրեն ուղղեալ հրաւէրին անձամբ պատասխանած չըլլալով, Կրօն. Ժողովն հարկ համարեց կրկնել հրաւիրագիրն, որ անպատճառ յառաջիկայ նստին Ներկայանայ Կրօն. Ժողովոյ Ատենին։

ՄԱՀԱԳՈՒԺ

Ցաւ ի սիրտ կ'ծանուցանենք զառնալէս մահն Հանրածանօթ փաստաբան ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԷՖ. ՄԵՐՃԷՄ-ՕՂԼՈՒԻ, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդացած կ'մնար ի Հոզան, լաւագոյն դարմանատանց մէկուն մէջ։ Հիւանդին քով կը գտնուէին իր քոյրն եւ կրտսեր եղբայրը։ Տխրալուր գոյժն հեռագրաւ մը հասած էր ԲՇ. օր, և երէկ հաղորդուեցաւ իր անդրանիկ եղբօր Յարութիւն էֆ. Մէրճէմզատէի, ու ի խոր սուգ համակեց բոլոր անոնք որք կը ճանչնային հանգուցեալը։ Խորին ցաւակցութիւն կ'յայտնենք այս դառն և անակնկալ կորուստին համար։

ԱԶԳ. ԳՐԵՆԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՑ. — Ցանձնաժողովոյս ի հաշիւ գնուելիք գրքերու նուազուրդը Յուլիս 25 ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ. բայց յանձնառուներէն Պալենց գրատունն իր յանձնառութիւնը դրժած ըլլալով, կը հրաւիրենք այն գրավաճառներն և հրատարակիչներն որք յանձն կ'առնուն նուազուրդին մէջ որոշուած կամ աւելի նուազ գնով հայթայթել հետեւեալ գրքերն, հաճին իրենց յանձնառութիւնը գրաւոր յայտնել Ցանձնաժողովոյս որ պիտի գումարուի յառաջիկայ ուրբաթ օր, ի ժամ 6 Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

Պարզ Քերական, 100ը 4 ղչ. 28 փր.
Ընթերցարան կազմեալ (կիսթ.) 29 »
» Բ. Տարւոյ » 63 »

Ի դիմաց Գրենական Ցանձնաժողովոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Վ. Յ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ — Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ
1897, 5 օգոստ. Ղալաթիա.

ԱԶԳ.—Քալանթարեան վարժարանի ուսումնական տարեշրջանը կ'սկսի առաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Գիշերօթիկ աշակերտ տալ փափագողք թող բարեհաճին դիմել առ Հիմնադիր Տնօրէնն նոյն վարժարանի ի Պրուսա։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Քալանթարեան Վարժարանի
Դ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ
Պրուսա, 3 Օգոս. 97. 6—1

Հրատարակուելու համար յօդուած կամ նամակ ղրկողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կ'ծագին։

ԹԱՐՔՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է դիւրամատչելի պայմաններով՝ միջնակարգ հաստատուն կրթութիւն մը տալ իր ուսանողներուն։ Ունի ուսուցիչներու փորձ ու կարող խումբ մը։ Աւանդուած լեզուներն են հայերէն, անգլիերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն եւ լատիներէն։ Մասնաւոր խնամք կ'տարուի գիտական ճիւղերուն, որոնց ուսուցումին մեծապէս կ'նպաստեն վարժարանիս կոկիկ եւ նպատակայարմար բնախօսական և բնագիտական հաւաքածոյները։

Գիւղին առողջ կլիման եւ վարժարանին ներքին ողջպահիկ կարգադրութիւնները մասնաւորապէս կ'յանձնարարուին ծնողքներու ուշադրութեան։

Գիշերօթիկ աշակերտներէ պահանջուած տարեթոշակն է տասնըհինգ (15) Օսմ. ոսկի, ուր վճարելի Սեպտեմբերի սկիզբն և մնացած կէսը Յունվարի վերջերը։

Նոր տարեշրջանը կ'սկսի երեքշաբթի Սեպտեմբեր 7 ին (Ն. Տ.)։

Մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝ Տքթ. Չէմպըրսի (Պարտիզակ) կամ Յովհաննէս աղա Գօնտայեանի, Ամերիգան խան, Ստամպօլ, որմէ նաեւ կարելի է ստանալ վարժարանին նոր Ցայտագիրը։ 6 8

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿՈՒԱՆ ԱՐԿԱԾԸ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Երէկ, Դշ., ժամ 8 ին միջոցները, Բ. Դրան վարի յարկը, Թէշրիֆաթի դիւանատան առջեւ գտնուած նրբանցքին մէջ, արհամարհելով լեցուն ռումբ մը պայթելով, այն տեղւոյն քանի մը մասերը վնասուեցան և ասոր ազդեցութեամբ, չորս սենեկապան վիրաւորուեցան եւ մէկն առած վէրքէն մեռաւ։ Եւ դարձեալ, նոյն միջոցին Բերայի կառավարչութեան պաշտօնատան առջեւ թէեւ ռումբ մը արձակուած, սակայն կրակ չէ առած եւ ասոնց հեղինակներն եղող երկու Հայ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, իսկոյն ձերբակալուած են։ Նոյնպէս միեւնոյն ատեն ի Ղալաթիա Օսմ. Պանքային մէջ ձերբակալուած է Հայ մը որոյ ձեռքը կ'գտնուէր ծրարի մէջ դրուած տինամիդի չորս պատաբոյգով ռումբ մը, զոր բռնկցնելու վրայ էր։ Երեքն ալ հարցաքննութեան ենթարկուած են. պէտք եղած քննութիւնք կ'կատարուին եւ երեւան ելած վիճակին համաձայն, որոշուած է օրինական պատիժը տնօրինել անոնց նկատմամբ։ Վեհ. Սուլթանին շնորհիւ, միջոցներ ձեռք առնուած են, որով ամէն կողմ կատարեալ անդորրութիւն ու բարեկարգութիւն կ'տիրեն։

ՆՈՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց օսմ. զինուորաց զգեստներու Ցուցահանդէս մը կազմակերպել, ուր ի ցոյց պիտի դրուին Ենիչէրիներու և Սուլթան Սէլիմ Գ.ի օրէն ցայսօր, օսմ. զինուորներու կրած զանազան զգեստները։ Շէնքն 10,000 քառակուսի մէտր տարածութեան վրայ պիտի կառուցուի Կիւլխանէի յարմար մէկ տեղը։ Եւրոպայէ երկու ճարտար արհեստաւորներ պիտի բերուին արձաններու շինութեան համար։ Ասոնց տրամադրութեան տակ պիտի դրուին Գեղարուեստից վարժարանի շրջանաւարտներէ ոմանք։ Զգեստներն ալ Սէնայի վարժարանին մէջ պիտի պատրաստուին՝ Սպարապետի Դրան կողմէ տրուած օրինակներու համաձայն։ Ենիչէրիներու զգեստներն ալ պիտի նորոգուին։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ Էմիր Ապտիւրրահման խանի հօրեղբօր փեսան Սէյիտ Եահեա էֆ. որ Մէքքէէ մայրաքաղաքս եկած է, Կայս. Պալատ գնաց և սենեկապետաց միջոցաւ արժանացաւ կայս. մեծարանաց։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ օսմ. պահականաւը դրօշներով զարդարուեցաւ և միջօրէին թնդանօթ արձակեց։ Դեսպանատանց բոլոր պահականաւերն ալ դրօշազարդուած էին։ Բերայի Սանդա Մարիա եկեղեցւոյն մէջ առաւօտուն գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան ի ներկայութեան դեսպանին, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնէից, պահականաւերու սպայից եւ աւստրեւհունգար գաղթականութեան երեւելեաց։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ, դեսպան Ֆոն Քալիչէ դեսպանատան մէջ ընդունեց շնորհաւորութիւնները։ Կայս. Պալատան կողմէ արարողապետ Մունիր փաշա և կայս. առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա ինչպէս նաեւ Բ. Դրան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք աւստրեան դեսպանատունը գացին ի շնորհաւորութիւն։ Երէկ իրիկուն Պէօյիւքտէրէի ամարանոցին մէջ հացկերոյթ ու պարահանդէս տրուեցաւ։ Դեսպանատան պահականոցք և Լոյտի Աէնքէ շոգենաւը լուսազարդուած էին։

ՑՈՐԵՆ.— Անցեալ շաբթու Իզմիրի հրապարակն 30,000 պարկի մօտ ցորեն տարուելով, գիները մէկ քանի փարա իջեր են։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ վեհապետին կողմէ Վեհ. Սուլթանին ղրկուած ծանրագին նուէրներուն մէջ կ'գտնուին ի մէջ այլոց 4 ընտիր նժոյգ, առիւծի կորիւն մը եւ ափրիկեան երկու սապատաւոր եզներ։ Մ. Աթօ Ճողէֆ, որ Հապէշ վեհապետին անձնական քարտուղարն է, այսօր վաղը մայրաքաղաքս պիտի հասնի եւ հապէշական նուէրները պիտի մատուցանէ յատս Կայս. Գահոյից։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց Ընկերութեան բաժնետէրերու ընդհ. ժողովն յառաջիկայ Սեպտ. 6ին Պերլինի Տէօյչ պանքային մէջ ի նիստ գումարուելով, պահեստի գումարէն զատ, հարիւրին 5 շահաբաժին մը պիտի որոշէ տալ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ մեզ կ'գրեն օգոստոս 5 թուով.— Քաղաքիս եւ շրջակայից մէջ ժամանակէ մը ի վեր ջերմ տարածուած է. տղայոց մէջ ալ փորհարութիւն, կապոյտ հազ, ծաղիկ, հարսանիթ և կարմրուկ հետզհետէ կը տարածուին. կ'ըսուի թէ այդ կարգի տղայոց հիւանդութիւններէ շրջակայ գիւղերու մէջ մահ ալ կ'պատահի։ Տեղւոյս մանկապարտէզն անցեալ ամսոյ 10ին փակուած էր տղայոց մէջ շատ ուշ նշմարուած կապոյտ հազի հետեւանօք. այժմ Զ է 8 տարու տղայք գրեթէ վարակուած են. կ'երեւայ թէ մանկապարտէզի վարիչ մարմնոյն անհոգութեամբ ծագում առած և վարակուած է տղայոց մէջ, վասն զի առաջին օրերուն պէտք էր նկատողութեան առած ըլլային. այսօր լաւծիս նայելով մանկապարտէզի սաներէն, յետ բժշկական քննութեան, առողջացածներ եթէ ըլլան, պիտի ընդունուին եղեր, որպէս զի վերաբացուի մանկապարտէզն. երանի՛ թէ առաջինէն աւելի գէշ չըլլար ու չասատկանար։

—Երէկ իրիկուն Մախսուսէի սովորական շոգենաւով քաղաքս հասան 100ի մօտ հիւանդ և ապաքինեալ զինուորներ որք ասկէ պիտի փոխադրուին իրենց ծննդավայրերը. լաւծիս նայելով այսօր ալ Քէօսէ Փօլը շոգենաւով պիտի հասնին եղեր վերստին 300ի չափ զինուորներ։

ԹԱՄԼԸԳ գիւղէն կ'գրեն մեզ օգս. 3 թուով.—Կ'լսեմ թէ ուրբաթ գիշեր յԱտաբազար Զէյթէճեանց տունը կը մտնէ Յակոբ Տօնիկեան անուն գիշերապահ մը։ Սա փափաք կ'յայտնէ տան տէրին յարկը բնակող ծերուկ կնկան բան մ'ըսելու, բայց կինը չուզեր մտիկ ընել և բանակռիւ մ'է կ'սկսի տան մէջ։ Այդ միջոցին նոյն ծերուկին աղջիկն իմանալով որ իր մօր քով մարդ կայ, անմիջապէս լոյս մ'առնելով վերնայարկէն կ'սկսի վար իջնել։ Յակոբ երբոր կ'տեսնէ լոյսը, վայրկենապէս դանակի վեց հարուածներ կուտայ ծերուկ կնկան ու կ'փախչի։ Յաջորդ առաւօտ խնդիրը կ'ներկայացուի տեղւոյն կառավարութեան՝ որ անմիջապէս մարդ կ'ղրկէ արկածին վայրը։ Նոյն պահուն Յակոբ՝ իբր անտեղեակ մէկը՝ կուգայ իմանալու պատահած դէպքը, բայց անմիջապէս կ'ձերբակալուի և կ'բանտարկուի։ Այդ անձ, կ'ըսուի թէ, արդէն նշանաւոր եղած է իր այդ կարգի վատ գործերովը։

ՀՐԴԵՀ.—Ղալաթիոյ մէջ առջի գիշերը պատահած հրդեհէն այրեցան տուն մը, Անդիլոր երգեցիկ սրճարանն, ոգելից ըմպելեաց գործարան մը եւ երեք խանութ։

ԱԽԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Պրուսայի գաւառական թերթը կ'պատմէ թէ յուլիս 21ի Բշ. օրը Պրուսայի բազարէն իրենց տունը դարձող էզրանոսցիներու վրայ Քարու Գաեա անուն վայրին մէջ եօթն աւազակ յարձակելով, 80ի մօտ ճամբորդները թեւ թեւի կապեր և ամէնուն ստակները, գոյքերն և 5ի չափ անասուններն յափշտակելով փախեր են։ Նահանգին կեդր. ոստիկանութիւնն իմանալով անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկեր է որք աւազակաց ամենքն ալ իրենց կողոպուտներով ձերբակալեր, նահանգին կեդրոնը տարեր ու յանձներ են դատական պաշտօնէից։ Այս աւազակներ են Իւնէկէօլի շրջակայ գեղերէն Մուսդաֆա, տղան Ապտալ Մահմուտ, Իսմայիլ օղլու Էտրիս, Րամազան, Ալի, տղան՝ Բոմաք Սալիհ, Ալիօղլու Սէլամէտտին, Գաեա Ալի եւ Սայիտօղլու գաղթական Թահիր։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ նորընտիր դեսպան Մր. Անճել երէկ ընտանեօք մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ ՀԷՐԸԼՏԻ տէր եւ տնօրէն Մր. Պէնէդ իրեն յատուկ զբօսանաւով Դարդանելէ հոս ժամանելով ուղղակի Մեծ Կղզի գնաց, ուր մէկ քանի օր պիտի մնայ։

ԱՐԿԱԾՔ.— Երէկ ի Թահթա Գալէ Ջրնտան խանի մաքրնայի գործարանին մէջ Թոտորի անուն 14 տարեկան գործաւոր մը թեւը մեքենային մէջ մնալով վիրաւորուեցաւ։

—Պոլսոյ Բիւյիւք Ալյասոֆիա թաղին մէջ անցեալ օր թուրք կին մը տանը պատուհանէն՝ երկու մէտր բարձրութենէ՝ վար իյնալով մեռաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 18 օգս.—Այս առտու ժամ 8ին (Ը. Ե.) Հանրապետութեան Նախագահն երկաթուղւոյ հիւսիսային կայարանը գնաց, անկից Տէօնքերք երթալու։ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ Տէօնքերք ժամանեց և կայարանին մէջ ընդունեց տեղւոյն կառավարական պաշտօնեաները։ Նախագահն թափորով գնաց քաղաքապետութեան պաշտօնատունն, որուն բաժին մէջ կեցաւ և կարդաց սա արձանագրութիւնը.— «Մեծն Պետրոս Զարը հոս բնակեցաւ 1717 ապրիլ 21էն 25»։ Նախագահն ուրիշ տեղեր ալ այցելելէ յետոյ, կէսօրէն երկու ժամ վերջը մտաւ Ելոան շոգենաւը։ Նաւահանգիստին մէջ կ'գտնուէին հիւսիսային նաւատորմիղը, բազմաթիւ շոգենաւեր և այն մարտանաւք որ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի պիտի հետեւին մինչեւ Քրոնշդատ։ Մ. Հանոթօ ու ծովակալ Ժերվէ նախագահին հետ շոգենաւ մտան։ Շոգենաւերն երբ ճամբայ ելան, ծովեզրը հաւաքուած ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը համակրանաց եռանդագին ցոյցեր ըրաւ։

ԲԵՆԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Կ'հաւաստեն թէ Նիքոլա Կայսր մտադիր է «Ֆրանսա» անուանել ռուս զօրագունդ մը, որուն պատուակալ պետ պիտի անուանէ զՄ. Ֆէլիքս Ֆօռ։

ԲԱՐԻԶ.—Օրլէանի իշխանին վիճակն երթալով կ'բարւոքի. վտանգ չկայ։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Բորթուգալի կառավարութիւնն 900 զինուոր ղրկեց ի Լուրէնսօ Մարքէզ։

ՍՈՖԻԱ.— Գաւառային խորհրդոյ ընտրութիւնք ստուար մեծամասնութիւն մը տուին կառավարութեան ընտրելեաց։ Ընտրութիւնք ամէն կողմ հանդարտութեամբ կատարուեցան, բաց ի Զիրբանէ, ուր անկարգութիւնք ծագելով, արգելք եղան ընտրութեանց։

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կ'կառավարուի. Նաև ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոյներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց, նոր տնօրէնութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և գրականութեան համար գծեալ է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։ Հաստատութեան քարաշէն և հոյակապ շէնքերը կառուցեալ են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպեան կողմը գտնուող բերդերուն ետեւը բլրոյ մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն եւ ամէնէն առողջարարն համարուած է։ Քոլէճի յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի սեպտեմբեր 3/15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն որ ի Ռումէլի-Հիսար։ 14—7

ՏՔԹ. ՃԻԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ ջղոց, ծննդաբերական և մորթային հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 6—30

ՏՈՒԲԹՈՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենատառապ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիտնական արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ... (բաց տարիքի), ..., ... արհեստագործութեան։ «Սկոարիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երբ այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմբեցուցիչ դեղերու, եւ Նորահնար արգասիքներու միջոցաւ ատամ ցաւի ...։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիք գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըզուզեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խլիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, Ամեննը կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ԱԶԳ.— Օգոստոս 17ի Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին օրը քաղաքիս Ս. Թորգոմ եկեղեցւոյ յատուկ տօնախմբութիւնն ըլլալով՝ ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց կ'ծանուցանենք թէ Ս. Թորգոմի հրաշագործ բուեճին ուխտի եկող ժողովրդեան ամէն հանգստութիւն ընծայելու համար յատուկ կարգադիր մասնախումբ մը ընտրուած է որ ուխտաւորաց թէ՛ հասնելուն և թէ մեկնելուն առթիւ անոնց դիւրութիւններ ցոյց տալու համար պէտք եղած կանխահոգ միջոցները ձեռք առած է արդէն։

(Կնիք Թաղ. Խորհրդոյ)
Ռոտոսթօ, 26 Յուլիս 97 4—4

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 5½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 16½
Ամէնէն վար գին	»	24 01
Ռումէլիի երկաթ. գոց. փր.		114 —
Ամէնէն բարձր գին		115 75
Ամէնէն վար գին		114 —

ԲԱՑՈՒՄ, 7 Օգոստոս

Օսմ. Բոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 08
Ռումէլիի երկաթուղի փր.		114 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	15 —
Քաէտի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 07
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շամէ է Կալ. Ա. Ո.		3 15
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 06
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուիսանս		230 —
Թրամուէյ պարտաթ. փր.		496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.		332 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	462 —

ՄԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		3 50
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռումէլի երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղչ.	87 08
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ էմբէրիալ	»	89 30
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 01
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		108 ⅛
Փարիզ 3 » ֆր.		23 10
Ֆիօրին մանտա	»	10 95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Օգոստ.

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 25
» » » Գ.	»	23 37
» » Դ.) բաց.	»	22 25
» ») գոց.	»	22 12
Փոխառութիւն Դասապա Գ. Կ.		80 50
» Օսմ. 3½ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 69
Այտընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսօլիտէ	»	112 18
Հելլէնական 5 %	»	29 —
Մօնօբոլ հելլէնական 4 %	»	34 —
Ռանթ » 4 %	»	25 —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 Գ. Կ.		95 —
» Նոր » 6 % 1892	»	94 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 350
Դրամազեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 18 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	119 95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	64 80
Օսմ. Ռէժի	»	162 —

ՓԱՐԻԶ, 18 Օգոստ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	ֆր.	22 52
) գոց.	»	22 50
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	23 80
Օսմանիէ	»	410 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117 —
Բաքօտիքէ	»	460 50
Մաքսատուն	»	482 —
Օսմ. Ռէժի	»	341 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	597 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	105 2
Քաէտի Լիօնէ	»	792 —
Պանք տը Բարի	»	868 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3268 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ	»	542 —
Իտալական Ռանթ	»	94 60
Սպանիական արտաքին	»	61 78
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 190
Դրամազեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 18 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		93 75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116 70
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90 45
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 280

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՌԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, ջղոց. և մորթային սեռերու.

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը չալալթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններուն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տոքթ. Գառաքօչ, իր դարմանատունն ալ աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Բերա, Աղա-Համամ փողոց թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրօֆէսէօրներէն Ֆուռնիէի և Կիյեօնի վերջին ու ազդու մեթոտներով։ 30—25

Տեսս Չորրորդ երես Սինկէրի ճըշմարիտ կարի մեքենաներուն ծանուցումը։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբուժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պատուաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք դոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 24—53

ԻԼԱՆ

ՋԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸՆՏԱՆ

Զըրաաթ Պանգասը իչուն լիւզումը օլան միւլթէլիֆ էլ ճինս 3350 ատէտ աէֆթէր իլէ 12,200 ճիլտ էվրագը միւթէնէվվիա վէ 56,5000 ատէտ սընէտ վէ սէրկի վէ սաիրէնին քեաղըտլարը իտարէտէն վէրիլմէք իւզրէ Թապ ու թէճլիտի մէվգըի միւնագասայա վազ իտիլմիշ օլուպ չէհրը հալ րուժինին 9 ընճը ճումա իրթէսի կիւնի սաաթ տօգուզտա իհալէի էվվէլիյէսի վէ օն պիրինճի բազար իրթէսի կիւնի սաաթ տօգուզա գատար 100 տէ 5 թէնզիլ իտէն օլուր իսէ գապըլ օլունալատ իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն նումունէլէրի կէօրմէք վէ չէրայթինի անլամագ իւզրէ մէզքիւր Պանգանըն իտարէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

4 Աղըսթօս 313 2—3

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ — Ղալաթիա, Բորսային վրայ (Հին Մոսքոպոսի շէնքը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՔՔԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակարկներով։
Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ՓԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Աննամիտալս խան, 12, 13, 14

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան.
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՍՕՂՈՄՈՆԵԱՆ

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լուռնչի խորճուրեան, շնչարգելութեան դէմ, եւլն.

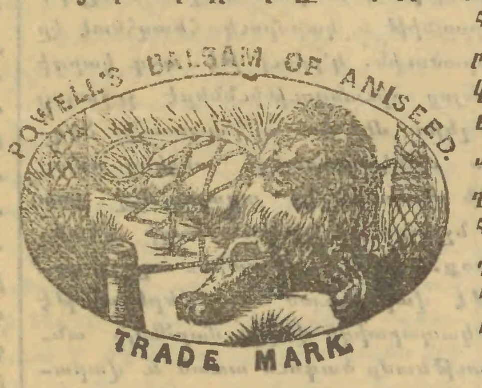

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ոփոխելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, եւլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խախտումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշուճը Հազըր էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ չատ տեսակ վաստնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնս օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Ղալաթիա, Վոյվոտայի պողոտային քով, թիւ 95-97, Պ. Էտ. Բարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԽԱՍԱՆ ՀԱԶԸՐ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմունտ Բարուանայի անգլ. վաճառատունը Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ Իթալիէն 1, 3 Լը Բըլըթիէ փողոցի անկիւնը
1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ.	1,219,000,000
1896 ի տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յԵւրոպա	43,000,000
Յաւելեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդ ի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Յէլւէրական ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՈԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդ. մէջ Հուլլի Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	987	Իտալիօ	5540	Բոլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ձինօ	1080	Րիալթօ	2229
Անձէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Ֆլէօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօստօ	2377	Տինամօ	504	Ֆօլրինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պաստինօ	1822	Էպլօ	2464	Ֆօմաօ	1700	Րօմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէանտրօ	2271	Սաֆօ	1113
Պրինօ	841	Ֆլօտօ	954	Լիվօռնօ	1643	Ցիլիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլլիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սպէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարղէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գարօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Չիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիտէրօ	1834	Կրօտօ	1695	Մոնդէպէլլօ	1735	Թօրրինօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գոմօ	1497	Հինտու	3720	Օնիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօրատիօ	3600	Օթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իտակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Իսկօ շոգենաւը, նաւապետ Ուաղըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։
Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէնկ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։
Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհ. վաճառքով Հըլէ մեկնած է ամսոյս 12ին եւ 26ին հոս կ'սպասուի։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ.
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

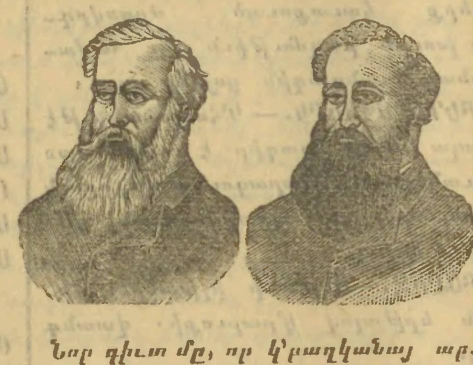

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրադիտակն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. —Գործածելէ առաջ սրուակին աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թաթելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմոն Պարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եիւքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՑԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Ղալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եաոին։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շէյլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 11։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ գրողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուածն շատ յապաղում և դժուարութիւն կ'ծագի։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՒԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս; Նօ 38, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (54)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԹՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Մեր երկուքին միջեւ մեծ տեղի ունեցաւ, և առնական արժանապատուութեանս, մտաւորական հեղինակութեանս համար հարկ եղաւ ինծ դիմադրել։ Բայց երբեք չփորձեցի չարաչար գործածել յաղթութիւնս։ Եւ բնաւ չճգնեցայ տկարացնել իր եռանդն, այս է միակ մխիթարութիւնս այսօր։ Անկախութեանս դէմ՝ ըրած փորձերը միայն մերժեցի, կակուղ զգալով հանդերձ։ Գիտես թէ պատրաստ էի շատ մեծ զիջումներ ընելու, և տեսար որ ըրի ալ։ Բայց այրել ինչ որ պաշտած էի, անպատուաբեր անձնատուութիւն մը պահանջել էր ինէ, և որքան ալ մեծ ըլլար սէրս, չէր կրնար այդպիսի նուաստութիւն մը կրել տալ ինծ։ Շատ վշտակրեցայ լռիկ, վասն զի բնաւ չէի ուզեր կասկածել տալ, մինչեւ իսկ քեզ նման վաղեմի բարեկամի մը, թէ ներքին անհամաձայնութիւնք վրդոված էին հանգստութիւնս։ Կնոջս համար ունեցած սէրս չտկարացաւ այս տառապանքներէն։ Կ'արգահատէի իր վրայ, երբ կը տեսնէի որ վիրաւորուած էր՝ չկարենալով յաղթանակել ընդդիմութեանս։ Իրեն նկատմամբ ունեցած գորովանքս կրկնապատկեցի, որպէս զի, եթէ կարելի էր, մոռցնել տամ իրեն այն ձախողութիւններն որոց կը հանդիպէին իր փորձերն։ Եւ շատ աւելի հեռուն պիտի երթամ՝ ըսելով որ երբեք չպահանջեցի որ ինծ գաղափարակից ըլլայ։ Եթէ ազատախոհ եղած ըլլար, պիտի չսիրէի զինքը. տեսակ մը հրէշ պիտի թուէր ինծ, իր կանացի բոլոր հանգամանքն անհետացած պիտի ըլլար և ես սակայն պիտի գարշէի իրմէ։ Հարկ անհրաժեշտ է որ կինն հաւատք ունենայ։ Հաւատքը զրահ մ'է իր մաքրին համար, այժ մը՝ իր սրտին համար, և վերջապէս սրտայոյզ շնորհք մը՝ իր բովանդակ անձին համար։ Եւ եթէ ապագայ ընկերութիւնը ճանչնայ անաստուած կիներ, կ'արգահատիմ անոնց վրայ որք իբրեւ մայր, իբրեւ կին կամ իբրեւ դուստր պիտի ունենան մեր գիտական յառաջդիմութեան այս աղարկու արտադրութիւնը։ Կ'ուզեմ երջանիկ տեսնել զԱտրիէն, և հետեւապէս ձեւաքէս եկածն կ'ընեմ որպէս զի տողորուի այն գաղափարներով որք կը դիւրացնեն երջանկութիւնը։ Նա պիտի խորհի, պիտի տեսնէ, ժամանակիս գեղատի աղջիկներուն մէջ իբրեւ լուսամիտ և խմաստուն աղջիկ մը։ Իր գեղեցկութեամբ միայն նշանաւոր պիտի ճանդխանայ, քանի որ բնութիւնն լիապէս օժտած է զայն գեղեցկութեամբ, ինչպէս նաեւ իր խմացականութեամբ, քանի որ դուն և ես կը ջանանք զարգացնել զայն։ Նա պիտի ըլլայ պարզասէր, ուղղամիտ ու բարի։ Թո՛ղ այս հանգամանքներով ամուսնանայ ուղղամիտ ու պարկեշտ մարդու մը հետ, և ես առանց մտահոգութեան, պիտի կըրնամ երթալ յոչնչութիւն, ինչպէս ի՛ հանգուցեալ է, կամ ի յաւիտենականութիւն, ինչպէս իր հաւատքն է։

Թալվան սրտայոյզ հետաքրքրութեամբ մը մտիկ ըրած էր այս յայտարարութիւն, որ այնքան հետաքրքրաշարժ էր այսպիսի մարդու մը բերնին մէջ։ Կ'աքանչանար ա՛յն իմաստասիրական բարձր տեսութեան վրայ, որով Ռամօ՝ այս կամ այն միտքերու վրայ ինչ ինչ գաղափարներու քանդիչ ազդեցութիւնը չափելով՝ կնոջ համար կը պահանջէր չափաւորել մտաւորական յաղթանակաց սահմանը։ Թալվան ուզեց դրդել զայն որ իր եզրակացութիւնը լիովին բացայայտէ, և չարամիտ պարզմտութեամբ մը ըսաւ.

—Ինչո՞ւ համար չես ուզեր որ կիներն ալ նոյնչափ լուսամիտ ըլլան որքան այրերն։ Եթէ գաղափարներդ օգտակար են, ինչո՞ւ համար անոնք ալ չօգտուին անոնցմէ։ Չեմ հասկընար վերապահական սեղմումներուդ պատճառը։ Բարութիւնը բացարձակ է, և եթէ միոյն համար նախանձելի է, միւսին համար ալ այնպէս է։ Ուրեմն կիները տեսակ մը բարոյական սարկութե՞ան վերածել կ'ուզես։ Ինչո՞ւ համար։

Ռամօ գլուխը ցնցեց։

—Վասն զի կանանց հետ ինչ որ օգտակար չէ, վնասակար է։ Միջին եզր չկայ։ Ազատախոհութիւնն ուղղակի բարուց ապերասանութեան և անտի ալ մոլութեան պիտի առաջնորդէր կինը։ Ազատութիւնը ծանր եւ տաժանակիր բեռ մ'է անոր համար։ Ազատութիւնը վայելելու ընդունակ ընելու համար, հարկ պիտի ըլլայ փոխել իր գոյութեան բոլոր պայմանները, որք են խոնարհութիւն և հպատակութիւն։ Բայց անով ո՛չ ինչ բան մը պիտի շահէր և ո՛չ ալ այրն։ Ընկերական տեսակէտով, հաւասարութիւն չկայ առն և կնոջ միջեւ, և չկրնար գոյութիւն ունենալ։ Ըստ ինքեան թո՛ղ տանք կինն իր հպատակութեան, հեզութեան, շընորհքի դերին մէջ։ Անով է որ կը յաղթանակէ։ Բան մը չփոխենք իր ճակատագրէն, վասն զի ապահով չենք թէ պիտի բարւոքենք զայն։

—Բայց սակայն եղած են կիներ որք իրենց լայն խմացականութեամբ արժանի հանդիսացած են ամէն առաւելութեանց։ Այսպէս, առանց շատ հեռի երթալու, յիշեմ քաղաքականութեան մէջ Տիկին Ռոլան, գրականութեան մէջ Տիկին Սթալ, եւ վերջապէս, դեռ նոր ժամանակներս Ժորժ Սան...

—Էհ, իմ պատճառաբանութիւնս կը հաստատես, ընդմիջեց Ռամօ յանկարծ, ատոնք այր մարդիկ էին։ Բնութեան մէջ վրիպանքներ կան, կը հասկնա՞ս, և սխալներ երբեմն անյարմար են... Եթէ այս սեռային բացառութիւնք կանոն եղած ըլլային, այլ եւս ուրիշ բան չէր մնար ընել եթէ ոչ լայնօրէն թարգմանել մեծ ծաղրանկարչին խօսքն և այս գերազանց կիներուն վրայ խօսելու առեն գոչել. «Աստուած պահէ մեր զաւակներն անոնց աղջիկներէն»։

Թալվան սկսաւ խնդալ և վիճաբանութիւնն աւելի յառաջ չմղեց։ Այդ երեկուն շատ համաձայն էր իր բարեկամին հետ։ Վառարանին քով նստած մնացին՝ ծխելով և խօսակցելով յետոյ ... սէն գնաց։

Քանի մը շաբաթ վերջը, Ատրիէն իր առաջին հաղորդութիւնն առաւ։ Հայրն ու կնքահայրն անոր ընկերացան մինչեւ եկեղեցի։ Ատրիէն մկրտութեան ուխտին նորոգումն հրապարակաւ արտասանելու պատիւն ունեցաւ, և այս հանդիսաւոր օրն ուրախ զուարթ անցաւ իրեն համար։

Տակաւ առ տակաւ դարձաւ փոքրիկ կին մը և սկսաւ մասնակցիլ Ծողրարին բարեգործութեանց։ Հանդերձարանին կառավարութիւնը գլուխը դրուած էր, որք ձրի խորհրդակցութեան նախախնամական մասերն էին։

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ (Շար.)